

POHJAVAARAN SEUDUN KYLÄSUUNNITELMA

2017-

”Kasvatamme juurellisia mukuloita”

Sisällysluettelo

Sisällysluettelo.....	1
Esipuhe.....	2
Mikä on kyläsuunnitelma?.....	3
Kyläsuunnitelman versio 1.....	3
Kyläsuunnitelman päivittäminen.....	6
Liite 1 Kyläkysely 2017.....	8

Esipuhe

Sotkamon kunta teki kouluverkkoselvityksen vuonna 2016. Selvityksessä yhtenä vaihtoehtona esitettiin Pohjavaaran koulun lakkauttamista. Loppuvuodesta 2016 kyläläiset yhdistävät voimansa ja ilmaisivat voimakkaan halunsa säilyttää Pohjavaaran koulu sekä pitää seutu elinvoimaisena. Kouluverkkoselvitys ja uhka kyläseudun oman koulun lakkauttamisesta toimivat osaltaan kyliä aktivoivana tekijänä ja se antoi alkusysäyksen kyläsuunnitelman laadinnalle.

Kyläsuunnitelma on aina tekijöidensä näköinen, kylän näköinen. Kyläsuunnitelma on ensisijaisesti tarkoitettu työkaluksi, jota muokataan ja kehitetään vuosittain. Tämä kyläsuunnitelma on ensimmäinen versio ja osaltaan vajavainen, mutta toisaalta riittävä kyläseudun kehitystyön suunnitelmalliseen käynnistämiseen. Tästä suunnitelmasta puuttuvat alueen yleiskuvaus, historia, väestö ja monta pienempää asiaa. Toivottavasti joku päivä meillä on kattava vihkokuotoinen kyläsuunnitelma, jota voimme ylpeydellä jakaa alueen uusille asukkaille ja alueesta kiinnostuneille. Kuitenkin tämä kyläsuunnitelman ensimmäinen versio antaa kyläyhteisölle suuntaviivoja mihin suuntaan haluamme Pohjavaaran seutua kehittää. Kyläsuunnitelman ideat ja kehitettävät asiat ovat peräisin vuonna 2017 tehdystä kyläkyselystä¹, joko suoraan tai työryhmän johtamina. Mielestämme tästä kyläsuunnitelmasta välittyy kyläläisten vilpittön halu kehittää kylää ja suurusydämiset kyläläiset, joilla tahtotila on kova, mutta resurssit rajalliset.

Tätä kyläsuunnitelmaa ei ole tehty työryhmälle itselleen eikä Pohjavaaran seutu ry:lle. Tämä kyläsuunnitelma on tehty kaikille kyliemme asukkaille, niin vakituisesti asuville kuin mökkiläisillekin. Me olemme yhdessä vastuussa kyliemme kehittämisestä ja alueen elinvoimaisuuden säilyttämisestä. Säilyttäkäämme yhdessä kyliemme uniikki luonne ja katsokaamme tulevaisuuteen luottavaisesti. Yhdessä voimme toteuttaa hurjimmatkin visiomme.

Pohjavaaralla syksyllä 2017

Kyläsuunnitelma työryhmä

Johanna Härkönen

Osmo Rimpiläinen

Helena Steinberg-Nivalainen

Petri Nivalainen

¹ Kyläkysely Pohjavaara liite 1

Mikä on kyläsuunnitelma?

Kyläsuunnitelma on kylän kokonaisvaltainen kehittämissuunnitelma. Siinä on mietittynä kylän haluttu tavoitetilä ja toimenpiteet siihen pääsemiseksi. Kyläsuunnitelma tehdään aina kylän tarpeista lähtien. Suunnitelmaa ei kannata laatia esimerkiksi vain jonkin tietyn hankerahoituksen saamiseksi vaan sen on palveltava kylän kehittämistä kokonaisvaltaisemmin. Kyläsuunnitelmassa ilmaistaan kylän tahto tulevaisuudesta ja ne toimenpiteet, joilla uskotaan olevan vaikutusta kylän kehittymiselle kohti tavoiteltua tulevaisuuden kylää. Yksittäiset kehittämistoimenpiteet voivat olla kylän toimijoiden itse toteuttamia toimenpiteitä, asioita joihin vaikutetaan tai vaikka ulkopuolista rahoitusta käyttäviä hankkeita. Suunnitelma on tarkoitettu työkaluksi, jota päivitetään ja muokataan säännöllisesti.²

Kyläsuunnitelmia tarvitaan entistä useammin, koska kylät ja asuinalueet joutuvat yhä enemmän huolehtimaan oman alueensa kehittämisestä yhteistyössä kuntien ja valtion viranomaisten, naapurikylien ja muiden alueella toimivien sidosryhmien kanssa.

Kyläsuunnitelmat ovat usein vaatimuksena haettaessa rahoitusta kunnilta tai EU:n ohjelmista. Kylien hankkeiden ulkopuolinen rahoitus edellyttää voimassa olevaa kyläsuunnitelmaa tai vastaavaa suunnitelmaa. Kyläsuunnitelmien avulla rahoittajat näkevät, että kylän esittämä hanke tukee kylän pitkän tähtäimen kehittämistä. Kyläsuunnitelma osoittaa, että hankkeen takana on kyläyhteisön yhteinen näkemys ja tahto.^{3 4}

Kyläsuunnitelman versio 1

Kyläsuunnitelman tekoprosessi käynnistyi keväällä 2017 kun Johanna Härkönen ja Pirjo Mulari valmistelivat kyläkyselyn. Kyläkysely toteutettiin internetissä sekä paperisena kyselynä alku kesästä 2017. Kyselyyn vastanneita oli 24 kyläläistä. Johanna Härkönen koosti kyläkyselyn vastaukset ja esitteli ne Pohjavaaran seutu ry:n johtokunnan kokouksessa 6.7.2017. Samassa kokouksessa päätettiin muodostaa kyläsuunnitelma työryhmä. Työryhmään ilmoittautui vapaaehtoisiksi Johanna Härkönen, Helena Steinberg-Nivalainen, Osmo Rimpiläinen ja Petri Nivalainen. Pohjavaaran seutu ry piti yhteistyöpalaverin Elävä Kainuu Leaderin kanssa 3.8.2017. Kainuun Leaderia edusti kokouksessa toiminnanjohtaja Pirjo Heikkinen ja vahvistukseksi saatiin myös Harvaan asutun maaseudun verkoston erityisasiantuntija Tarja Lukkari. Tarja Lukkari kertoi

2 Kyläsuunnitelman teko-ohjeet ,Terhi Välisalo, Hyvä kylä -hanke,Suupohjan kehittämissyhdystys ry,2007

3 Paikallisen kehittämistyön käsikirja , Osallistavuus sosiaalisen pääoman kehittäjänä, Eija Lahtinen ja Elina Vehmasto 2005

4 Kyläsuunnitelman teko-ohjeet ,Terhi Välisalo, Hyvä kylä -hanke,Suupohjan kehittämissyhdystys ry,2007

kokouksessa esimerkkejä toimivasta ja yksinkertaisesta kyläsuunnitelmasta sekä antoi ohjausta kylän kehittämiseksi yhdessä Pirjo Heikkisen kanssa.

Aloimmekin työryhmän kanssa tehdä Pohjavaaran kyläsuunnitelmaa käyttäen suosituksen mukaisesti esimerkkinä Hyrynsalmen kirkonkylän kyläsuunnitelmaa. Kyläsuunnitelmatyöryhmä kokoontui lähes viikoittain elokuusta lokakuuhun 2017. Pohjavaaran seutu ry:n johtokunta hyväksyi kyläsuunnitelman 29.9.2017 pitämässään kokouksessa.

Alla olevassa taulukossa on tämän kyläsuunnitelman kova ydin. Taulukon ideat, tavoitteet ja toimenpiteet pohjautuvat kyläkyselyyn, joko suoraan tai työryhmän johtamina. Taulukko on numeroitu, mutta numerointi ei kuvaa asioiden tärkeys- tai toteuttamisjärjestystä. Tarkoituksena ei ole toteuttaa jonkin asian tai idean kaikkia siihen liittyviä toimenpiteitä kerralla. Suoritettavia toimenpiteitä voidaan toteuttaa useamman asian/idean alta kulloinkin tarkoituksen mukaisimmalla tavalla. Kyläsuunnitelman tarkoituksena ei ole rajoittaa kyläläisten toiminnan vapautta vaan ainoastaan antaa suunnitelmallisuutta kyliemme kehittämiseen. Suunnittelun tässä vaiheessa aikataulu ideoiden toteuttamiselle on vielä avoin. Taulukon viimeisen sarakkeen sisältö on työryhmän näkemys kunkin asian toteuttamiseen mahdollisesti tarvittavista resursseista.

	ASIA/IDEA	TAVOITE	TOIMENPITEET	RESURSSIT / TEKIJÄT / YHTEISTYÖTAHOT
1	Seudun yhteisön ja yhdistysten aktivoiminen	Yhteisöllisyys, seudun elinvoimaisuuden parantaminen, yhdistysten yhteinen toimintasuunnitelma	Hanke, yhdistysten yhteisiä kokoontumisia, yhteistyötapojen kehittäminen, toimintakalenterin kokoaminen, talkoiden järjestäminen	Kyläläiset, yhdistykset, Sotkamon kunta, LEADER, muut hankkeet
2	Seudun houkuttelevuuden lisääminen	Uusien asukkaiden saaminen alueelle, uusien palvelujen lisääminen	Yleiskaavan laatiminen, tonttipörssin kehittäminen, kyläterkkari, kylä/mökki/IT-talkkari, "Auta kaveria mäessä"-systeemin kehittäminen: varamummi-palvelu, siivousrinki, naapuriapu hommaan kuin hommaan, lasten/lemmikkien hoitoapu (MLL:n kursseja), nuorten työllistäminen	Yhdistykset, maanomistajat, Sotkamon kunta, ELY-keskus, Sote

3	Tapahtumia koululle/seudulle	Koulun käyttöasteen nosto, kyläläisten hyvinvointi ja aktivoiminen	Tapahtumien järjestäminen: juhannusjuhlat, mäenlasku, rantakalakisa, rompetori/markkinat/vilttikirppis, hyvinvointi-ilta, MLL:n perhetapahtuma, entisajan markkinat + tervahauta. Kulttuuritoiminnan ylläpito, Tapahtumiin sponsoreita.	Yhdistykset, kyläläiset, MLL, Sotkamon kunta, yritykset, KAO, koulu
4	Pohjavaaran koulun tukeminen	Resurssien hankkiminen koululle, koulun säilyttäminen	Tiivis yhteistyö koulun ja koululaisten vanhempien kanssa	Yhdistykset, kyläläiset, koululaisten vanhemmat, koulu, Sotkamon kunta
5	Harrastusmahdollisuuksia seudulle	Seudun elinvoimaisuuden parantaminen, kyläläisten hyvinvointi ja aktivoiminen	Liikunta/taideaineiden opetuksen kehittäminen (mm. Pohjavaaran Sisun elvyttäminen), yhteistyö muiden tahojen kanssa, partio?	Kyläläiset, 4H, Sotkamon kunta, Sotkamon seurakunta
6	Green Care - toiminnan innovoiminen seudulle	Yhteisöllisyys, ihmisten hyvinvointi, mahdollisten tukipalvelujen toteutus Green Care -mallin kautta	Hanke, yhteistyö koulun ja vanhempien kanssa, opetussuunnitelmaan ja Green Care -toimintaan pohjautuvan toiminnan kehittäminen koululle (esim. kasvimaan perustaminen)	Yhdistykset, kyläläiset, koululaisten vanhemmat, koulu, KAO, osakaskunnat, LEADER, Sotkamon kunta
7	Maalaisruoka	Maalaisruokaa kyläläisiltä koko seudulle	Paikallisten ruoantuottajien tukeminen, koululle kasvimaan perustaminen, lähiruokatori/kioski, lähiruokakokeilu koululle ja esikouluun	Yhdistykset, kyläläiset, yritykset, koululaisten vanhemmat, koulu, Sotkamon kunta
8	Seudun ympäristön kehittäminen	Viihtyisä elinympäristö, monimuotoinen luonto	Maisemanhoitosuunnitelman teko, projekteja/talkoita maisemanhoitamiseksi, livonperän kehittäminen luonnon ehdoilla, kylänraittien katsastus porukalla	Kyläläiset, yhdistykset, Nuuskylän osakaskunta, Sotkamon kunta, maanomistajat, riistanhoitoyhdistys, metsästyssseurat, koulu
9	Perinne- ja luontotaitojen vaaliminen	Perinnetaitojen siirto sukupolvelta toiselle, kalastus- ja riistanhoitotaitojen opettaminen	Yhteistyö koulun kanssa, kursseja kyläläisten voimin, kursseja kansalaisopiston taholta, yhteistyö oppilaitosten kanssa	Kyläläiset, yhdistykset, Nuuskylän osakaskunta, Sotkamon kunta, KAO

10	Paikallisen yritystoiminnan kehittäminen	Hyvä työllisyystilanne seudulla, yritystoiminnan kannattavuus	Hanke, matkailutoiminnan kehittäminen ("Live like local"), kylä/mökki/IT-talkkari, "Autakaveria mäessä"-systeemin kehittäminen, pienpalvelujen tuottajien kartoitus, aputoimet yrittäjälle, pienien välineiden hankinta nuorien työllistämiseksi	Yritykset, yhdistykset, Sotkamon kunta, LEADER
11	Digiloikka, Sote	Tietoyhteiskunnan jalkautuminen maaseudulle	Hanke, IT-talkkari, internetin käytön opastus, SOTE-digitukihenkilön kouluttaminen	Yhdistykset, Kainuun Nuotta, Sote, LEADER
12	Kyläseudun verkostot	Hyvien käytäntöjen jakaminen, yhteisten etujen ajaminen	Kokoontumisia puolin ja toisin muiden yhdistysten kanssa	Yhdistykset, naapurikylien yhdistykset mm. Naapurinvaara ja Paakki
13	Seudun tiedotus ja markkinointi	Tiedon jakaminen koko seudulle, seudun profiilin nosto	Hanke, nettisivujen kehittäminen (tapahtumakalenteri nettiin, mahdollisuus ilmoittaa omista tapahtumista nettiin), FB:n käytön aktivointi, "Autakaveria mäessä"-nettiportaalin kehittäminen kysynnän ja tarjonnan kohtaamiseksi, markkinointimateriaalin teko (kyläesite ja mainosvideo) ja YouTuben haltuunotto	Yhdistykset, kyläläiset, koulu, LEADER, KAO
14	Kansainvälinen toiminta	Seutu maailman kartalle, seutulaiset maailmalle	Hanke, KV yhteistyö, ystävyyskylän hankkiminen	Yhdistykset, kyläläiset, LEADER
15.	Kyläsuunnitelman ylläpito	Jatkuva kehitys seudulle, kyläesitteen laatiminen	Seudun historian ja tarjonnan koostaminen, seudun yhteisen suunnitteluideariihen järjestäminen, jatkohankkeiden suunnittelu	Yhdistykset, kyläläiset, paikalliset yritykset

Kyläsuunnitelman päivittäminen

Kyläkyselyitä on tarkoitus tehdä jatkossa 3-4 vuoden välein kyläsuunnitelman ylläpitämiseksi. Seuraava kyläkysely on tarkoitus järjestää vuonna 2020. Lisäksi kyläsuunnitelmaa voidaan päivittää kyläseutuyhdistyksen toimintasuunnitelman laatimisen yhteydessä vuosittain ennen vuosikokousta.

Liite 1 Kyläkysely 2017

Pohjavaaran seudun kyläkysely 2017

Kyselyn tavoitteena on kylän kehittäminen ja uusien asukkaiden saaminen sekä Pohjavaaran koulun toiminnan vahvistaminen. Vastausten pohjalta kootaan Pohjavaaran seudun kyläsuunnitelma kyliemme kehittämistä varten. Jokaisen kyläläisen vastaus on tärkeä, joten perheestä voi vastata useampi henkilö.

Kyselyn voi palauttaa joko paperisena Jormuantie 739 ja Pohjavaarantie 157 A postilaatikkoon tai vastata sähköisesti osoitteessa: .

Voitte vastata nimettömänä, mutta jos teillä on myytävänä asuntoja/tontteja, toivomme, että jätätte yhteystietonne. Myynnissä/vuokrattavana olevia tontteja voidaan markkinoida kyläseutuyhdistyksen nettisivuilla . Seudun yritysten yhteystiedot voidaan laittaa sivuille.

Vastausaikaa on **14.5.2017** saakka. Yhteystietonsa jättäneiden kesken suoritetaan arvonta!

Sukupuoli: Mies Nainen

Ikä: _____

Perheen koko: _____

Asukasmuoto: Vakituinen Kesäasukas

Toiminta: työllinen/yrittäjä/työtön/opiskelija/eläkeläinen

1. Miten kyläkoulumme olemassaolo turvataan?

2. Millä tavalla toimien kyliin saadaan uusia asukkaita?

3. Oletko valmis myymään/vuokraamaan tontteja/asuntoja/loma-asuntoja uusille asukkaille?

4. Mitä kyliemme lapset ja nuoriso tarvitsevat?

5. Olisitko omalta osaltasi valmis osallistumaan Pohjavaaran seutua tukevaan toimintaa?

- varainkeräys oppilaiden luokkaretkirahastoon _____
- kyläsuunnittelu ja hanketoiminta _____
- maiseman kunnostus _____
- rakentaminen _____
- tietotekninen apu _____
- kylätapahtumien järjestäminen _____
- muu _____

6. Mitä palveluita kylillämme tulisi tuottaa ja miten?

7. Tuotatko / oletko kiinnostunut tuottamaan jotain palvelua kylissämme?

8. Oletko kiinnostunut osuuskuntatoiminnasta / yhteiskunnallisesta yrittämisestä?

9. Tarvitsetteko lisäapua arjen sujumiseen ja millaista apua?

10. Millaisia palveluita Pohjavaaran koululla voisi olla?

11. Mitä kerhoja/kursseja Pohjavaaran seudulla pitäisi tarjota?

12. Minkälaisia tapahtumia kylillämme tulisi järjestää?

13. Olisitko kiinnostunut osallistumaan / vetämään liikuntakerhoa koululla? Millaista?

14. Mitä luonnon ja maaseudun hoitamiseksi kylissä tulisi tehdä?

15. Miten jatkossa ylläpidämme Pohjavaaran seudun kehitystä?

16. Mikä on Pohjavaaran seudulla mielestäsi parasta?

17. Mitä jäi kysymättä?

Nimi ja yhteystiedot:

Kiitos vastaamisesta!